

The first part of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of the research. It highlights the need for researchers to be sensitive to the values and beliefs of the communities they are studying. This is particularly important in the field of education, where cultural differences can significantly impact learning outcomes. The paper then moves on to discuss the challenges of conducting research in culturally diverse settings. It notes that researchers often face difficulties in establishing rapport with participants and in interpreting their responses. To address these challenges, the paper suggests several strategies, including the use of local informants and the development of culturally appropriate research instruments. The final part of the paper discusses the importance of ethical considerations in cross-cultural research. It emphasizes the need for researchers to obtain informed consent from participants and to ensure that their research does not cause harm or exploitation. The paper concludes by noting that while cross-cultural research presents many challenges, it is also a valuable way to gain a deeper understanding of the world and to promote cultural understanding and respect.

LEV NİKOLAYEVIÇ TOLSTOY
Sivastopol Öyküleri

“Institute for Literary Translation, Russia”nın çeviri desteğiyle yayımlanmıştır.

Севастопольские Рассказы

© Sonsöz: David McDuff, “Introduction”,
The Sebastopol Sketches, Penguin Books, 1986.

İletişim Yayınları 2314 • İletişim Klasikleri 97

ISBN-13: 978-975-05-1974-1

© 2016 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1-2. Baskı 2016-2020, İstanbul

3. Baskı 2025, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Sabri Gürses, Güneş Akkor, Emrah Serdan

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Franz Roubaud, “Sivastopol Savunması”, 1904

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nazmi Cihan Beken, Gülcan Adar

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

LEV NİKOLAYEVİÇ TOLSTOY

Sivastopol Öyküleri

Севастопольские Рассказы

RUSÇADAN ÇEVİREN *Ergin Altay*

DAVID MCDUFF'IN SONSÖZÜYLE

LEV NİKOLAYEVIÇ TOLSTOY 9 Eylül 1828'de Moskova yakınlarında bulunan Tula'daki Yasnaya Polyana Malikanesi'nde zengin bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. İki yaşında annesini, dokuz yaşında babasını kaybetti ve akrabaları tarafından yetiştirildi. 1844'te Kazan Üniversitesi'ne girdi fakat resmî eğitime duyduğu tepkiyle 1847'de Yasnaya Polyana'ya geri dönerek kendi kendisini yetiştirmeye karar verdi. 1852'de orduya katıldı ve burada boş zamanlarında yazmaya başladı. 1857'ye kadar *Çocukluk*, *İlkgençlik* ve *Gençlik* adlarında üç ciltlik otobiyografik romanını tamamladı. 1854'te Kırım Savaşı'na katılan Tolstoy, buradaki tecrübelerinden yola çıkarak *Sivastopol'u* kaleme aldı. 1857'de Fransa, İtalya ve İsviçre'yi kapsayan ilk Avrupa seyahatine çıktı ve eğitim kurumlarıyla ilgili bilgi topladı. Rusya'ya dönüşünde köylü çocuklar için bir okul açtı. 1859'da *Aile Mutluluğu* adlı romanını yazdı. 1860'ta tekrar Avrupa gezisine çıktı ve Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya'da eğitim kurumlarıyla ilgili araştırmasını derinleştirdi. Bu dönemde kendine ait ahlâk felsefesi de biçimlenmeye başlamıştı. 1862'de Sofya Andreyevna Behrs'le evlendi. 1863'te yazmaya başladığı ve basıyapıtı olarak kabul edilen *Savaş ve Barış*'ı 1869'da tamamladı. Romanın başarısından cesaretle, 1873 ila 1877 arasında ikinci büyük romanı *Anna Karenina*'yı yazdı. 1880'den itibaren devlete ve kiliseye ağır eleştiriler yönelteceği kitaplar yazmaya başladı ve Tolstoyculuk düşüncesinin yapıtaşlarını oluşturdu. 1886'da *İvan İlyiç'in Ölümü'nü*, 1889'da *Kroyçer Sonat*'ı yayımladı. 1895'te *Efendi ile Uşağı'nı* yazdı. Aynı yıl Kilise'ye ağır eleştiriler yönelttiği son büyük romanı *Diriliş*'i yazmaya başladı; 1899'da yayımlanan roman, Rus Ortodoks Kilisesi'nden aforoz edilmesine sebep oldu. Son romanı *Hacı Murat*'ı 1896'da yazmaya başladı; 1904'te tamamlayacağı eser, ancak ölümünden sonra yayımlanacaktı. Tolstoy 1900'den sonra zamanının çoğunu din, toplum, ahlâk, sanat konularındaki görüşlerini anlatan yazılar yazmaya ayırdı. Bu dönemde, yazar kimliğinin yanı sıra ruhani ve ahlâki bir lider olarak da ün saldı. Hayatı ile fikirleri arasında tutarlılık sağlamak amacıyla, giderek daha sade bir yaşam sürmeye başladı. Önce içkiyi ve tütünü bırakıp köylüler gibi giyinmeye başladı, ardından ölümünden sonra mal varlığını köylülere bırakmaya karar verdi. Mülkiyet konusundaki radikal fikirleri nedeniyle ailesiyle, özellikle de karısıyla arası açıldı. Bu anlaşmazlık, son yıllarını gitgide artan bir psikolojik sıkıntı içinde geçirmesine sebep oldu. 1910 sonbaharında içinde bulunduğu şartlara daha fazla dayanamayarak küçük kızını ve doktorunu yanına alıp evi terk etti ve bir süre sonra, 20 Kasım'da Astapovo'da zatürreden öldü. Cenazesi iki gün sonra, binlerce kişinin katıldığı bir törenle Yasnaya Polyana'da defnedildi.

İÇİNDEKİLER

ÖYKÜLERE DAİR GÖRSELLER	7
KRONOLOJİ	15

Sivastopol Öyküleri

<i>Aralık'ta Sivastopol</i>	35
<i>Mayıs'ta Sivastopol</i>	53
<i>1855 Ağustosu'nda Sivastopol</i>	107

SONSÖZ

<i>SİVASTOPOL ÖYKÜLERİ</i> / DAVID MCDUFF	183
---	-----

"1855 Ağustosunda Sivastopol"
öyküsünün yayımlandığı
Sovremennik (Çağdaş) dergisinin
1856 tarihli sayısı.

МОРСКОЙ ЗАЛИВЪ.

Третью уже ночь на зыбучих дорогах издалека
Копьей улья по жемчужной дорожке высекает палочка.
Третью уже ночь, выжила из улья старую пчелу,
Самка в пчелиный домик обретенный издалека.
Толпы пчел летят в поисках за дикими цветами,
Вещь из шипучки она сребристой окраской пестит;
Весь улей кипит оттого, что зноит, кипит выжила,
Далеко греет кипение от зноя, кипит выжила,
Что за сонная пчела эту ночь поспит!
Вот биссектриса, пусть разлетится по углам!
Сколько же пчел, сколько пчел, сколько пчел!
Сколько же пчел, сколько пчел, сколько пчел!
Ах, что за пчела! Вспомни, как жила в улье!
Рать, в это же время, как жила в улье!
Ах, в это же время, как жила в улье!

СЕВАСТОПОЛЬ
ВЪ АВГУСТѢ 1855 ГОДА

[illegible]

- Vladimir Alekseyevich Kornilov (sol üstte).
- Eduard Totleben (sol altta).
- William Simpson'ın çizimiyle Kırım Savaşı (sağ üstte).
- Grigori Federoviç Şukayev'in çizimiyle Sivastopol savunması (sağ altta).

Sivastopol Öyküleri

Aralık'ta Sivastopol

Şafak vaktinin kızıllığı Sapun Dağı'nın doruğunu yeni yeni kızıla boyamaya başlamıştı; denizin koyu mavi yüzeyi gecenin karanlığını üzerinden atmış, neşeli parlaklığını yansıtmak için güneşin ilk ışıklarını bekliyordu; koydan doğru soğuk bir hava ile sis geliyordu; kar yoktu, yerler siyahtı; ama sabahın dondurucu soğuğu insanın yüzüne yapışıyor, ayaklarının altında çatırdıyordu; sabahın sessizliğini yalnızca Sivastopol'da patlayan bombaların yankılanan seslerinin zaman zaman karıştığı, uzaktan gelen denizin uğultusu bozuyordu. Gemilerde vardiya değişimi çanları çalıyordu.

Nöbetçilerin tüfeklerini şakırdatarak görev değiştirdikleri; doktorun revire gitmek için acele ettiği; bir erin siperden çıkıp, buz gibi suyla elini yüzünü yıkadıktan sonra hafiften kızarmaya başlayan doğu yanına dönüp çabucak haç çıkararak dua ettiği; develere yüklü, kanlar içinde ölülerle dolu *sandıkların* mezarlık yolunda gıcırdayarak ilerlediği Kuzey istihkâmlarında şafağın ışığı yavaştan, gecenin karanlığının yerini almakta... Limanda sahildesiniz, keskin taş kömürü, gübre, rutubet, sığır kokusu şaşırtıyor sizi; limanda her ya-

na binlerce çeşit malzeme dağılmış: Odun, et, dağ keçisi, un, demir vesaire... Değişik alaylardan, sırtlarında tüfekleriyle, torbalarıyla veya tüfeksiz, torbasız askerler, toplanmışlar, sigara içerek, küfürleşerek, iskele yakınına demirlemiş, bacasından duman çıkan gemiye yük taşıyorlar; her çeşidinden insan (asker, denizci, tüccar, kadın) dolu çift kürekli kayıklar kıyıya yanaşıyor, kıyıdan uzaklaşıyor...

Kayıklarından inen emekli iki üç denizci hizmetlerini sunuyorlar size:

“Kontlar iskelesine mi, efendim?”

En yakınınızda olanını seçiyorsunuz, kayığın hemen yanında, kıyıda çamur içinde yatan yarı çürümüş bir at cesedinin üzerinden atlayıp dümene geçiyorsunuz. Kayık ayrılıyor kıyıdan. Yüzeyini sabah güneşinin aydınlattığı denizin ortasındasınız artık. Karşınızda hiç konuşmadan, gayretle küreklere asılan deve derisi paltolu yaşlı bir denizciyle, açık sarı saçlı bir çocuk vardır. Koyda sahile yakın veya uzak demirlemiş çok sayıda gemiye, denizin parlak mavî yüzeyinde küçük, siyah noktalar gibi hareket eden filikalara; kentin, karşı kıyıda görünen sabah güneşinin kızıla boyadığı güzel, parlak yapılarına; liman girişinin beyaz köpüklü sınır çizgisine; batmış gemilerin yer yer suyun yüzeyinde hüzünlü kalmış direklerinin uçlarına; denizin kristal ufkunda görünen uzaktaki düşman filosuna; küreklerin kaldırdığı köpüklerin tuzlu kabarcıklarına bakıyorsunuz; küreklerin tekdüze sesine, deniz yüzeyinde size kadar ulaşan seslere, size arttı gibi gelen Sivastopol’daki korkunç top seslerine kulak veriyorsunuz.

Sizin de Sivastopol’da olduğunuzu düşününce ruhunuza bir çeşit yigütlük, gurur duygusunun dolmaması, damarlarınızda kanın daha hızlı akmaması olanaksız...

Yaşlı denizci, kayığa verdiğiniz yönü kontrol amacıyla geriye dönüp şöyle diyor size:

“Efendim! Dümeni doğru Kistentin’e¹ tutun.”

Açık sarı saçlı delikanlı yanından geçtikleri gemiye bakarak, “Toplarının hepsi atışa hazır,” diyor.

Yaşlı denizci de gemiye bakarak karşılık veriyor:

“Elbette öyle olacak: Yepyeni gemi, Kornilov da o gemide.”

Delikanlı, kısa bir sessizlikten sonra, koyun güneyinde birden büyük bir patlamayla birlikte yükselen beyaz duman bulutuna bakarak, “Vay canına, ne biçim bir patlamaydı!” diyor.

Yaşlı denizci ellerine tükürerek, pek kayıtsız, ekliyor:

“Şimdi yeni bataryadan ateş ediyor. Hadi yüklen kürekle-re, Mişka, şu kayığı geçelim.”

Ve kayığımız, koyun çırpıntılı geniş yüzeyinde, beceriksiz askerlerin acemice kürek çektikleri, Kontlar iskelesine yaklaşmakta olan birçok kayığın arasına girmeye çalışan, tepeleme çuval yüklü ağır bir mavnayı geçip, gerçekten de, daha hızlı gitmeye başlıyor.

Sahilde gürültülü, hareketli bir kalabalık var: Gri giysili askerler, siyahlı denizciler, renk renk giysili kadınlar toplanmışlar. Köylü kadınlar francala satıyorlar, köylü Rus erkekler (önlerinde semaver) bağıyorlar: “*Ballı, baharatlı, çok sıcak şerbet!*” Hemen orada, ön basamaklar paslanmış top gülleleriyle, bombalarla, misket toplarıyla, değişik kalibrelerde top namlularıyla dolu. Biraz ileride, çok kalın kalasların, top kundaklarının, uyuyan askerlerin olduğu geniş bir alan var; bir yanda atlar, yük arabaları, sarı topraklar, sandıklar, çatılmış piyade tüfekleri... erler, denizciler, subaylar, kadınlar, çocuklar, satıcılar sürekli hareket halinde; saman, çuval, fıçı yüklü ağır arabalar gidip geliyor; atlı bir subay arkasında Kazak emir eriyle, bir general faytonla geçiyor: Alanın sağ yanındaki sokak, mazgallarında küçük toprakların olduğu barikatlarla kapatılmış, toprakların yanında, çubuğunu tuttüren bir denizci

1 Konstantin gemisi – Tolstoy’un notu.

oturuyor. Solda, alınlığında Roma rakamları olan güzel bir ev var, evin önünde ayakta bekleyen askerler, kanlı sedyeler var. Her yanda bir savaş kampının kötü izlerini görüyorsunuz. İlk izleniminiz, kuşkusuz, aşırı tatsız oluyor; asker kampı ile güzel bir kent yaşamı ve çamur içinde açık bir ordugâhın tuhaf bileşimi yalnızca çirkin değil, aynı zamanda iğrenç bir kargaşaymış gibi geliyor size; hatta her şeyin birbirine karıştığını, herkesin telaş içinde olduğunu, ne yapacağını bilemediğini düşünüyorsunuz. Ama çevrenizde koşuşturup duran bu insanların yüzüne daha bir yakından baktığınızda bambaşka bir şeyi anlıyorsunuz. Sözelimi, doru üç atı sulamaya götürürken pek sakın, kendi kendine bir şeyler mırıldanan şu ulaştırma erine bakın: Onun bu kargaşa arasında kendini kaybetmediği bellidir. Yok gibidir onun için bu kargaşa, nasıl olursa olsun, kendi işini yapmaktadır: Atları sulamak veya topları taşımak... Tul'da veya Saransk'da olduğu gibi, herkes kendine güvenle yapıyor işini. Pek şık eldivenleriyle önünüzden geçmekte olan şu subayın yüzünde de, barikatın yanında oturmuş, çubuğunu tüttüren denizcinin yüzünde de, bir şeyler yapan, eski meclis binasının kapısının önünde sedye ile bekleyen askerlerin yüzünde de, pembe giysisinin ıslanacağından korktuğu için karşı kaldırıma geçerken taştan taş atlayan şu kadının yüzünde de aynı ifadeyi görüyorsunuz.

Evet! Sivastopol'a geldiğiniz zaman ilk anda hayal kırıklığına uğrayacağınız kesindir. Hiç değilse hiçbir yüzde telaşın, şaşkınlığın ya da heyecanın, ölüme hazırlığın, kararlılığın izini göremeyeceksiniz, böyle bir şey olmayacak: Sakin sakin günlük işleriyle meşgul, olağan insanlar göreceksiniz; öyle ki, belki de olayı gereksiz abarttığınız, heyecanlandığınız için kendinize sitem edeceksiniz, kuzeyde size anlatılan öykülerin, duyduklarınızın, gördüklerinizin etkisiyle sizde oluşan Sivastopol'u savunanların kahramanlığı üzerine inancınızın haklı olduğundan biraz kuşkuya düşeceksi-

niz. Ama kuşkuya düşmeden önce tabyaları dolaşın; Sivas-topol'u savunanları görev başında görün ya da, daha iyisi, bir zamanlar Sivastopol'un meclis binası olan, şimdi kapısında askerlerin sedyelerle beklediği o binaya gidin; Sivastopol'u savunanları göreceksiniz orada; korkunç, hüzünlü de, büyük de, eğlenceli de, ama ruhu yücelten, hayrete düşüren her şeyi göreceksiniz orada.

Meclis binasının geniş salonuna girin. Kapıyı açar açmaz, bazıları ranzada, çoğunluğu yerlerde, kolu ya da bacağı kopmuş, ağır yaralı, ölümcül hasta kırk elli insan görececek, birden şaşıracaksınız. Sizi kapının eşigine çivileyen duygunuza inanmayın, kötü bir duygudur o, ilerleyin, acı çeken insanlara bakmaya gelmiş biri gibi olduğunuzdan utanmayın; onların yanına yaklaşımdan, onlarla konuşmaktan çekinmeyin. Mutsuz insanlar onlara acıyarak bakan yüzler görmekten hoşlanırlar, acılarını anlatmaktan, sevgi ve ilgi sözcükleri duymaktan hoşlanırlar. Ranzaların arasında yürüyeceksiniz, sohbet etmek için yanına yaklaşımda karar verebileceğiniz daha az acılı, daha az sert bir yüz arayacaksınız.

Ranzada oturmuş, yanına uğramanızı istiyor gibi, içten bakışlarla sizi izleyen yaşlı, çok zayıf bir askere kararsız, ürkek bir tavırla sorarsınız:

“Nerenden yaralandın?”

“Ürkek bir tavırla sorarsınız,” diyorum, çünkü derin acıma duygusundan başka ıstırap da insana nedense, karşısındakini incitmek korkusu ile acı çekene büyük saygı duygusu verir.

“Bacağımdan,” diye karşılık verir asker.

Ama bu arada siz battaniyenin kıvrımlarından, onun bacağının dizinden aşağısının olmadığını fark etmişsinizdir.

Asker devam eder:

“Tanrı'ya şükür, iyileştirdim artık, taburcu edilmeyi bekliyorum.”